

Vi formar framtiden på Holmön

Framtidsfolket på Holmön
Presenterar en sammanfattning av vår
utvecklingsplan för 2000 – 2010

*Arbetet med utvecklingsplanen
har genomförts som ett LEADER projekt och med stöd av
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden*

Förord

LEADER II programmet med Leadergruppen Stad och land – Hand i hand har möjliggjort förverkligandet av utvecklingsplanen ”Vi formar framtiden på Holmön”. Under många år har vi funderat på vad vi kan göra för att rädda Holmön åt framtida generationer och hur ska vi formera oss. Möjligheten att samla de ideella krafterna och att kunna finansiera ett projekt för att ta fram en vision, men också ett konkret program för Holmöns utveckling fann vi genom LEADER II programmet.

Holmöns Utvecklingsforum bildades under hösten 1999. Projektet startade officiellt i oktober samma år, efter ett väl underbyggt förberedelsearbete. Ett halvt år senare är nu planen färdig och kan börja förverkligas. Det hade inte varit möjligt att genomföra projektet utan de tusentals ideella timmar som eldsjälarna lagt ner och inte heller utan möjligheten att köpa in en projektledartjänst som kunde koordinera arbetet. ”Nerifrån och upp” perspektivet har genomsyrat arbetet i alla dess faser. Umeå Kommuns Öpl 98 har legat som grund för arbetet och projektledningen har dessutom följt arbetet med Tillväxtavtalet och de nya Mål 1 programmet men utan att försöka anpassa de förslag som kommit fram i områdesgruppernas arbete. Resultatet har ändå visat sig sammanfalla mycket väl med de offentliga aktörernas tankar och förslag. Detta ger Holmöns utvecklingsplan ”Vi formar framtiden på Holmön” en solid grund att stå på.

Till sist – ett stort tack till alla de eldsjälar som offrat vinterlugnet på Holmön! Holmöns Utvecklingsforums styrelse, HUF, känner stor tillförsikt inför genomförandet av utvecklingsplanen. Med den entusiasm och kompetens som visats hittills kan vi lugnt se fram emot en snabb och hållbar utveckling på Holmön.

Holmöns Utvecklingsforum

Gunnar Bäckström
ordförande

Innehållsförteckning

Förord	2	Jäbacksgården	11
		Konferensanläggning	11
		Vandrarhem	11
Innehållsförteckning	3	Barnens Bondgård	11
		<i>Byviken</i>	<i>11</i>
Inledning	4	Parkeringsplats	11
		Fritid/Rekreation	11
		Landskapsvård	12
Bakgrund och nulägesbeskrivning	5	Hamnen och hamnserviceanläggning	12
		Bostäder/Bebyggelse	12
Sammanfattning	6	<i>Bostäder</i>	<i>12</i>
		Fördjupad översiktsplan över hela Holmön	12
<i>Vi formar framtiden på Holmön</i>	<i>6</i>	Övriga synpunkter	13
<i>Hållbara Holmön</i>	<i>6</i>	Marknadsföring	13
<i>Vatten- och Avloppsförsörjning</i>	<i>6</i>	<i>Utbildning, kompetensutveckling och kultur</i>	<i>13</i>
Dricksvatten	6	Holmökunskap/Ambassadörer	13
Avlopp	6	IT-utbildning/kurser	13
<i>Kommunikationerna</i>	<i>7</i>	Språkutbildning	13
<i>IT utveckling</i>	<i>7</i>	Skoglig kompetensutveckling	13
		Särskild utbildning	13
<i>Näringsliv/lokal service</i>	<i>8</i>	Företagarutbildningar	13
Post och bankservice	8	Partnerskapet	14
Förädlingslokal	8	Organisation	16
Företagarhus	8	<i>Holmöns Utvecklingsforum</i>	<i>16</i>
Skolan	8	Projekt "Framtidsfolket på Holmön"	16
Kortuthyrning av kontorsplats	9	Arbetsmetoderna	17
Datastuga/Lärcenter	9	Så här går vi vidare...	18
Ö-kontor	9	<i>Dialogen fortsätter</i>	<i>18</i>
Föreningslokal	9	<i>Planen omsätts i konkreta projekt</i>	<i>18</i>
"Hugo" ungdomsgården	9		
Seglarskola	9		
<i>Turism</i>	<i>10</i>		
Information och marknadsföring	10		
Naturreservatet	10		
Båtturism	10		
Fisketurism	10		
Naturbassäng och badplatser	11		
Allmogerodd	11		
Slupen	11		

Inledning

Utvecklingsplanen "Vi formar framtiden på Holmön" är bara början på ett medvetet arbete med att utveckla ön till ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt uthålligt samhälle. Planen är väl förankrad. Områdesgrupperna, Byviken, Bostäder, IT, Kommunikationerna, Kompetensutveckling, Näringsliv/Lokal service och Turism som utsågs vid upptaktsmötet i oktober 1999, har arbetat fram förslag som därefter antagits på öppna forummöten. Alla har fått vara med om besluten oaktat om man arbetat i grupper eller ej.

Samtliga projektidéer har granskat utifrån vissa kriterier; miljöaspekten, jämställdhet, behov av kompetensutveckling, ekonomisk utveckling och nya jobb. Programperioden för EU finansierade projekt löper fram till och med 2006 och avsikten är att så mycket som möjligt av utvecklingsplanen ska kunna genomföras inom detta tidsintervall. Mål 1 och Interreg III är de program vi i första hand kommer att arbeta med men redan nu siktar vi på att även utveckla projekt i samarbete med andra länder i Europa som kan komma att finansieras via andra program. Vissa delar av utvecklingsplanen kan också komma att genomföras genom samarbete med andra aktörer. Marknadsföring och utveckling av turismnäringen är ett område där en större satsning på ett regionalt samarbete kan bli aktuellt.

Information till och samarbete med externa aktörer, såsom Umeå kommun, Länsstyrelsen, Kvarkenrådet, Glesbygdsverket och enskilda politiker och tjänstemän har successivt ökat under projektets gång. Ett antal kontakter och besök av externa experter har också förekommit.

Till sist – ett stort tack till alla som medverkat till att Utvecklingsplanen kommit till stånd. Tusentals timmar har lagts ned i ideella arbetstimmar. Många av oss har praktiskt taget levt med projektet dygnet runt. Men alla - hoppas vi – har också känt glädjen i att sammanhållningen blivit starkare under arbetets gång. De positiva "dunkarna i ryggen" från personer som inte själva deltagit men som ändå gett oss sitt stöd har också värmt och burit oss framåt!

Holmön 1 april 2000

Lisbeth Bäckström
projektledare

Bakgrund och nulägesbeskrivning

Holmön är belägen i Kvarken, cirka en landmil ut i öppet hav. Ön tillhör Umeå kommun och är således placerad inom Norrlands kraftigaste tillväxtregion. Holmön har varit befolkad sedan 1500-talet och under mitten 1920-talet hade ön sin största befolkning med cirka 450 invånare. Antalet fastboende minskade snabbt till drygt 60 personer i början av 70-talet för att därefter ha ökat till dagens cirka 90 invånare.

Holmöarna ingår i Sveriges största naturreservat i marin miljö och delar av den gamla byn är kulturskyddad. Den säregna miljön, som delvis beror på att öarna stigit ur havet genom landhöjningen, har lett till att Kvarkenrådet förbereder en ansökan om att Holmöarna, tillsammans med Björkö skärgård sidan och delar av Västerbottenskusten, ska ingå i UNESCO:s Världsarvslista. Detta sammantaget skapar fantastiska möjligheter för Holmön att utvecklas både befolkningsmässigt och ekonomiskt!

I dag finns en grundservice på ön. Förskola och lågstadium för öns barn bedrivs i Holmöns skola. Kommunal dagmamma tar hand om de mindre barnen. Servicen för de äldre upprätthålls genom Kaplangården, ett service boende som drivs som en ekonomisk förening. Byns lanthandel har, apoteksutlämning, bensinförsäljning, viss post och biblioteksservice och är utlämningsställe för Systembolaget. Holmö Havsbud och Hamnkrogen är två restauranger som har öppet under turistsäsongen. Fem hus på Holmön med privatägd stuguthyrning och Holmöns Hembygdsförening med vandrarhemsverksamhet under sommaren är idag det enda alternativen till logi för besökande. Ett tiotal företagare bedriver verksamhet på hel eller deltid från ön.

Det finns en starkt utvecklad föreningsverksamhet som har gamla traditioner på ön. Läget, med vatten som avgränsar mot resten av kommunen, har lett till att man helt naturligt gått samman för att lösa olika gemensamma uppgifter. De olika föreningarna har nu tillsammans med företag och privatpersoner gått samman och bildat Holmöns Utvecklingsforum. Denna förening har till uppgift att samla alla intressenter under ”ett paraply” och kommer i framtiden att fungera som part gentemot kommunen och andra offentliga aktörer i frågor som är av gemensam art. Den lokala demokratiska förankringen står hela tiden i fokus och beslut i konsensus eftersträvas i alla frågor. De sju områdesgrupperna, *Byviken, Bostäder, IT, Kommunikationer, Kompetensutveckling, Näringsliv/Lokal service och Turism*, som arbetat fram utvecklingsplanen har letts av processledare som arbetat med att skapa en helhetslösning för utvecklingen och genom arbetsmetoderna stimulerat deltagarna till ett aktivt deltagande. Processledarna har också genom täta kontakter och ett bra samarbete skapat en samordning mellan områdena. Ofta har man jobbat tillsammans med olika projektförslag.

Allting hänger samman! Förbättrade och säkra kommunikationer är en förutsättning för utveckling av näringslivet och i synnerhet turistnäringen. Lanthandelns överlevnad är helt beroende av att antalet invånare ökar och att de fritidsboende kan tillbringa mera tid på ön. IT utvecklingen är en förutsättning för att företagen ska kunna utveckla sin verksamhet. Det gäller också kompetensutveckling i de delar där detta krävs och för att man ska kunna ta emot besökare på ett professionellt sätt. För att nya bostäder ska byggas på ön krävs pendlingsmöjligheter och kortare restider.

Vi är övertygade om att i takt med att Umeå stad ändrar karaktär till storstad kommer Holmöns attraktionskraft att öka. Skärgårdsliv i gammal kulturmiljö och med hög livskvalité går i framtiden att kombinera med arbetsliv och utökat socialt liv i Umeå. Stad och land – hand i hand!

Sammanfattning

Vi formar framtiden på Holmön

Är vår egen utvecklingsplan, framtagen av fastboende, fritidsboende, föreningarna och företagen på Holmön. Vi har fått möjligheten att arbeta med planen som ett LEADER II projekt och därmed tillsammans med de ideella insatserna fått ekonomiska möjligheter att formulera våra idéer.

Utvecklingsplanen

- omfattar tiden 2000 – 2010
- grundar sig på ekologisk, ekonomisk och social uthållighet
- innehåller konkreta projekt
- är framtagen i ett brett partnerskap med totalt 66 deltagare
- ska revideras och kompletteras kontinuerligt
- ska leda till att det finns 180 fast boende 2010

Sju områdesgrupper med respektive processledare redovisar sina förslag som tillsammans tagit ett helhetsgrepp över den framtida utvecklingen på Holmön.

Hållbara Holmön

Målsättningen är att profilera Holmön som ett kretsloppsanpassat samhälle där man så långt som möjligt anpassar sig och lever i samklang med den känsliga naturen. I och med det geografiska läget finns en unik chans att utveckla och anpassa all avfallshandling till en resurs i stället för ett problem. Holmön kan även bli ett hållbart samhälle i energihänseende med en småskalig produktion av vindkraft. Vatten- och resurssnåla tekniker ska också användas så långt som möjligt vid alla nybyggnationer och reparationer.

Vatten- och Avloppsförsörjning

Dricksvatten

Dricksvattenförsörjningen på ön är för framtiden helt beroende av såväl den idag kommunala täkten som de privata täkterna och därutöver de möjliga täkter som kan identifieras. Helt klart är att denna tillgång i första hand ska användas till dryck och livsmedelsförsörjning för att klara planerad utveckling på ön. Ett flertal täkter minskar också riskerna att bli utan vatten.

Försörjning av ev. badanläggningar, toaletter och liknande måste planeras att försörjas med annat vatten.

Avlopp

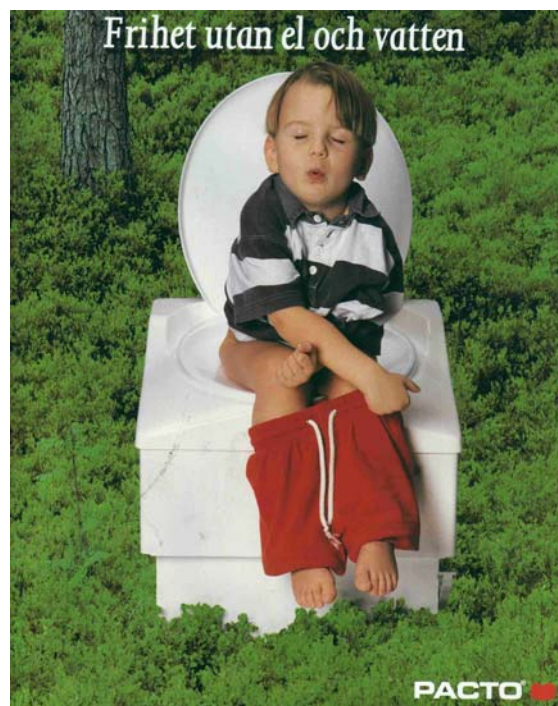

Foto: Danfo Santitetssystem™

Det finns ingen kommunal avloppsanläggning på ön idag. Det är inte heller troligt att någon sådan kommer till stånd. Dels är utvecklingen med vattentoaletter inte önskvärd där vatten från verk eller brunnar används, av de skäl som redovisats ovan

(se rubriken vatten), dels är bebyggelsen inte placerad så att det är realistiskt att bygga större samlade avloppsanläggningar. Det är inte heller försvarbart ur ekonomisk och miljömässig synpunkt.

Den mest önskvärda utvecklingen är att så nära källan som möjligt ta hand om de rester och det avfall som uppstår. Det ställer särskilt stora krav på att finna fungerande och lättskötta anläggningar som dessutom är anpassade till de förhållanden som råder på olika platser på ön. I syfte att minimera avfallet och de volymer som ska omhändertas är så torra toaletter som möjligt önskvärda.

Kommunikationerna

Foto A Tigchelaar

Avsnittet behandlar kommunikationerna på Holmön och mellan Holmön och fastlandet, land-, vatten-, isvägs- och flygtransporter. Vi ser en ovillkorlig koppling mellan Holmöns möjligheter att utvecklas befolkningsmässigt och besöksmässigt (*turism, konferenser m.m.*) och den turtäthet, godskapacitet och transportsäkerhet som krävs för att nå målen. En målsättning är att fördubbla antalet resande från 30.000 till 60.000 per år under perioden fram till 2010. Närheten till Umeå måste också minska i tid. Vi föreslår också en etablering av lokaltrafik på Holmön med hänsyn taget till de stora avstånden, att många invånare saknar eget fordon och att vägnätet inte tillåter en kraftig utveckling av biltrafiken på ön. Kommunikationsgruppen behandlar också behovet av upprustning och

ökat antal parkeringsplatser vid färjelägena.

IT utveckling

Foto G Egnell

I dag är datorer och IT en viktig förutsättning för utvecklingen i vårt samhälle. Med ett utbyggt kommunikationsnät kan företag som erbjuder IT- och datortjänster med fördel lokaliseras i glesbygd där bland annat lokalkostnader med mera är billigare. Gemensamma dator- och IT resurser möjliggör även för mindre företag att få tillgång till avancerad teknik utan orimligt höga kostnader. World Wide Web är idag en viktig exponeringsväg för presentation av ett lokalt utbud av turism, tjänster och produkter.

IT gruppen har haft fyra mål med sitt arbete:

1. att undersöka och visa hur Holmön kan anslutas till ett nationellt bredbandsnät på ett praktiskt och ekonomiskt rimligt sätt.
2. att visa hur en datastuga bör och kan etableras och utrustas så att den utgör datorbaserat resurscenter för Holmöns skola, företag och bybor.
3. att registrera en gemensam Internetdomän för Holmön och skapa en webportal för Holmön där alla företag, föreningar och privatpersoner som så önskar kan få datorpostkontorn och presentera sig och sin verksamhet på Internet.
4. att undersöka behovet av kompetensutveckling inom dator- och IT-området.

Näringsliv/lokal service

Foto L Egnell

I dagsläget finns ett antal näringar på Holmön som tillsammans ger 30 – 35 arbetstillfällen, både hel- och deltid. Med det som grund har områdesgruppen tittat på hur man kan utveckla redan befintliga verksamheter, men även funnit nya. Nya idéer som kan underlätta företagande på Holmön presenteras och behovet av en mötesplats har diskuterats. Ur detta kom också tanken på en mötesplats för ungdomar.

Post och bankservice

För ett fungerande näringsliv krävs en rimlig post- och bankservice. Med dagens servicenivå med enbart postväskor, som tar upp till tre dagar att hantera och där endast begränsade penningbelopp får skickas, kan inte näringslivet fungera på ett effektivt sätt. Posten har kontinuerligt sänkt servicenivån och nu då posten i Sävar hotas av nedläggning är det viktigt att arbeta för en fungerande service med en Post & Bank i Butik service på Holmöns Stora Lanthandel.

Förädlingslokal

Målsättningen med en förädlingsanläggning är att befintliga och potentiella företagare på Holmön, genom vidare förädling av öns råvaror (havtorn, kött, grönsaker, svamp och bär), ska kunna öka sina inkomster. En möjlighet ges att kunna för-

delat arbetet jämnare under året och för att undvika ytterligare arbetstoppar i samband med de redan intensiva skörde- och slaktperioderna.

Eventuellt bör också en bageriavdelning ingå i anläggningen. Andra målgrupper som kan nås för att nyttja lokalerna är turister och skolklasser som kan ta tillvara sina skördar av svamp och bär.

Företagarhus

Målet är att skapa kreativa arbetsmiljöer för nuvarande och nya företag. Tillgången till välrustade lokaler för olika av kontorsverksamheter, som samtidigt ger föreningslivet utrymmen, ökar attraktionskraften att etablera ny verksamhet på Holmön. Ur resurs- och miljösynpunkt skapar ett företagshus också synergieffekter. Samnyttjande av maskiner och inventarier är en sådan effekt. Avsikten är att också aktivt rekrytera företag som kompletterar varandra.

En etablering på skolans vind innebär att ett utrymme som redan finns men som står outnyttjat skulle kunna byggas om och inredas med ganska små investeringar.

De framtids hyresintäkterna kommer Umeå kommun tillgodo och skapar mervärde på fastigheten. Dessutom kommer entreprenörskapet in som en naturlig del i skolbarnens vardag.

Skolan

En renovering samt tillbyggnad av skolans lokaler behövs för att bli ändamålsenliga och för att täcka de behov skolverksamheten och byn har med den planerade nyinflyttningen under den närmaste 10-års perioden. Både kommunalsalen, byns samlingshall, och klassrummet kommer att behöva användas för skolverksamheten under dagen. Samtidigt ska vi sträva efter att använda lokalerna så mycket som möjligt till annan verksamhet, utanför skoltid, för att kunna dela på kostnaderna.

I tillbyggnaden ska inrymmas en idrottssal samt i anslutning till den omklädningsrum

för damer och herrar med duschar och bastu. Den ska användas för fritidsaktiviteter efter skolans slut av så många som möjligt. Här finns möjlighet att fortsätta vårt naturliga sätt att umgås över ålders- och könsgrensarna. Idrottssalen bör utformas så att den även kan användas som samlingssal för byn till större möten och fester. Behov av en större samlingssal än kommunalsalen finns redan idag. Eventuellt bör även en matsal inrymmas i tillbyggnaden. Köket behöver byggas ut och anpassas efter gällande regler för att kunna klara kapaciteten i tillagning och diskhantering.

Kortuthyrning av kontorsplats

Redan idag förekommer distansarbete från Holmön. De förslagna kontorsplatserna hyr man när man behöver arbeta i lugn och ro. Man ska också kunna köpa vissa sekretariatstjänster. Vi tror att författare, utredare, art directors m. fl. är en sådan målgrupp. Marknadsundersökning sker i samband med prospektering

Datastuga/Lärcenter

Holmöbornas kunskaper om modern data-teknik och kommunikation är idag låg. Intresset för att utbilda sig är däremot stort. Datoranvändarna ligger idag på olika kunskapsnivåer men redan nu ser vi en grupp (cirka 10 personer) som vill ta datakörkort. Verksamheten kan bedrivas i partnerskap mellan studieförbund, länsarbetsnämnden, arbetsförmedlingen, Kunskapspoolen i Umeå och exempelvis Företagarnas Riksorganisation. Datastugan/lärcentret kan drivas i samma regi som Ö-kontoret (*se nedan, barnens utbildningsbehov*).

Ö-kontor

På flera ställen i landet, inte minst i Bohusläns skärgård, har man skapat resurscenter för det lokala utvecklingsarbetet. Kontoren fungerar som lots och inspiratör i olika utvecklingsprojekt. Här ska man kunna få hjälp av olika slag. Byakontoret fungerar också som sambandscentral mellan byn

och olika aktörer. Viktigast av allt är kanske ändå att skapa samordning mellan olika projekt, inte minst de som realiserar ur utvecklingsplanen.

Föreningslokal

Ett sammanträdesrum med pentry och toalett placeras centralt i lokalen. Utrymmet kan användas vid lunch och fikaraster men också för sammanträden av olika slag. Rummet ska även kunna bokas av externa användare, exempelvis Vägverket, Umeå kommuns olika förvaltningar osv. när man förlägger sammanträden till Holmön.

"Hugo" ungdomsgården

Målsättningen är att ge fast- och fritidsboende ungdomar en möjlighet att aktivt ta ansvar för sin fritid genom att renovera och driva den befintliga gården. Med detta som mål kan man nå sidoeffekter som att ungdomarna finner att Holmön blir en attraktivare plats att vistas på. Ett steg på vägen till ett ökat fastboende där vi kan erbjuda en bra ungdomsverksamhet. Gården kan också att vara en plats att mötas och samarbeta på, över generationsgränserna.

Seglarskola

Med de allmogebåtar som redan finns i Postroddsföreningens och Båtmuseets ägo kan redan under sommaren 2000 en seglarskola startas upp. Målet är att under ett antal kurser i Båtmuseet bygga en liten armada av olika typer av Holmöbåtar. Med dessa kan man bedriva en seglarskola i en annorlunda utformning. Undervisningen kan varvas med förevisningar i segelsömning och båtbyggeri. En sådan seglarskola vänder sig till både barn och vuxna beroende dels på vilken storlek på båt man väljer, dels hur mycket man vill studera om båtkultur/historia. På detta sätt hålls kunskap och hantverk levande på ett naturligt sätt.

Turism

Foto T Lundberg

Information och marknadsföring

Holmön ska bli känd bland enskilda och företag i Umeåregionen, Sverige och Europa som en plats som erbjuder lugn och avspänning, vacker natur och intressant kultur samt god service året runt. Besökare till Holmön måste redan på färjan få information om Holmön. En bokningscentral bör inrättas där all bokning av stugor, kurser, konserter m.m. kan göras.

Holmöns konkurrenter om viktiga turistgrupper finns sannolikt inte i närmiljön utan i huvudsak i andra delar av Norden – t. ex. Gotland, Bornholm och Åland. Därför är det intressant att samordna marknadsföringen med andra aktörer i Umeåregionen, t.ex. Norrbyskär och fjällkommunerna i länet.

Naturresevatet

Skötselplanen för resevatet ska revideras så att resevatet blir mer attraktivt och lättillgängligt för besökare. Befintliga vandringsleder och vindskydd rustas upp och nya leder anläggs. Kulturhistoriska byggnader renoveras och fiskestugorna görs tillgängliga för turismnäringen på ön. Tidigare hävdade ängar ska återskapas. Nörsundet muddras för att möjliggöra fortsatt båttrafik. Båtturismen är en av öns största besöksgrupper och farvattnen kring Holmön, såväl utanför som inom resevatet, måste prickas för att båtturister på ett säkert sätt ska kunna besöka skärgården och njuta av miljön.

Båtturism

Byviken är idag en alltför liten hamn för att vara ett lockande alternativ för båtturismen.

Antalet bryggor bör utökas med ca. 60 platser, varav 10 reserveras för boende och fritidsboende. Ett evenemang som Postrodden är idag så stort att endast deltagande allmogebåtar och deras följebåtar ryms innanför pirarna, inte besökande båtar. Den årliga visfestivalen skulle också locka mera besökare om "båtfolket" hade möjlighet att lägga till i Byviken.

Byviken har i årtionden varit ett lämpligt mål för båtturism genom sitt läge i Kvarken. Idag är det mest Finländska fritidsbåtar som besöker gästhamnen medan båtar från Umeåregionen har minskat rejält under nittioalet. Fritidsbåtarna har ökat i storlek och Holmöarnas svärnavigerade farvatten skrämmer nog en del då säker navigering är svår eftersom utprickningar av farleder saknas på många ställen. Båtturismen har alltid genererat bra intäkter till öns restauranger och affär. En ny hamnbassäng bör byggas på östra sidan, i direkt anslutning till den befintliga. En uppsnyggning av den befintliga hamnbassängen och tillkomsten av en projekterad bastuanläggning bör komma till stånd redan under år 2000. Utprickning av farlederna bör också ske under de närmaste åren. Ökad båtturism runt ögruppen skulle kunna vara negativt för känsliga fågelskär. Farleder bör dock dras så att känsliga naturområden undviks.

Fisketurism

Syftet är att anordna fisketurer för mindre grupper i anslutning till konferenser på Holmön eller på fastlandet samt att bygga upp en god basservice för fritidsfiskare som besöker eller bor på Holmön. Fritidsfiskarna ska kunna ta hand om sin fångst, frysa den i väntan på hemresa och även kunna röka fisken om så önskas. För detta ändamål byggs ett rens- och fryshus samt fiskrök i Byviken. Erforderlig utrustning för sommar- och vinterfiske ska även finnas till uthyrning.

Naturbassäng och badplatser

De befintliga badplatserna rustas upp och i anslutning till Holmö Havsbad anläggs en naturbassäng med havsvatten. Havsvattnet, som pumpas upp till Strandberget, värms av solen när det rinner ner i bassängen. Det är först långt fram på sommaren som havet erbjuder badvänliga temperaturer varför en konstgjord sjö nära Byviken skulle locka betydligt fler badgäster än vad som är fallet idag.

Allmogeroedd

För att sprida kunskapen om och öka intresset för allmogebåtar och deras användning anordnas kortare och längre roddturer med Holmöns allmogebåtar. Övernattning sker vid Jäbäckssundet och arrangemanget inkluderar även kortare utbildning i sjösäkerhet, båtarnas beskaffenhet samt en genomgång av Holmöns natur- och kulturhistoria.

Slupen

Projektets målsättning är att bygga en slup som ska gå i trafik mellan Byviken och St. Fjäderägg. Fyrmästarbostaden på St. Fjäderägg upplåts för övernattningar och en natur- och kulturstig anläggs på ön. Stiftelsen Båtmuseet på Holmön driver redan detta projekt och slupen beräknas vara klar hösten 2000.

Jäbäcksgården

Målsättningen är att bygga en vinterbonad kursgård i anslutning till naturreservatet som ska användas till undervisning på olika nivåer och till lägerverksamhet för barn och ungdomar. Anläggningen ska utformas så att delar av den även kan användas som övernattningsstugor för besökare i naturreservatet och för olika arrangemang som ordnas av företag och föreningar på Holmön. Anläggningen ska vara kretslopps- och handikappanpassad, utgöra en naturlig del av befintlig bebyggelse och vara dimensionerad för inkvartering av 60 personer.

Konferensanläggning

Holmö Havsbad utvecklas till en konferensanläggning med hotell- och restaurangverksamhet året om. Anläggningen saknar idag hotelldel och ändamålsenliga konferensrum. På fastigheten finns ett område där utbyggnadsplaner är fastlagda. Projektering har också gjorts för att skapa en naturbassäng. De nuvarande ägarna ser gärna att Holmö Havsbad drivs som ett Gemenskapsföretag.

Vandrarhem

Övernattningsmöjligheterna måste utökas för att Holmön ska kunna ta emot ett fördubblat antal besökare. Det är därför angeläget att Holmön på sikt öppnar ett vandrarhem som är öppet året runt. Fyrmästarbostället vid Berguddens fyr är en tänkbar lokalisering.

Barnens Bondgård

Syftet med projektet är att anlägga en liten bondgård där besökande och skolklasser kan lära sig om djur, deras skötsel och hur kretsloppet fungerar. På sikt kan även en ridskola kopplas till gården. Barnens Bondgård kan även bedrivas som en sidos verksamhet till annat företagande på ön.

Byviken

Parkeringsplats

Målsättningen är att anlägga en ny parkering i nära anslutning till färjeläget. Förslaget är att den nya parkeringsplatsen ligger placerad i stort sett enligt tidigare planförslag. Holmöns Utvecklingsforum har bildat en parkeringssektion som ansvarar för genomförandet.

Fritid/Rekreation

Byviken är av tradition en plats för avkoppling och rekreation för öns besökare. Trots att den ej är klassad som badplats är den för många ett lockande alternativ. Åt-

gärder bör därför vidtagas för att säkerhetsställa en fungerande badplats i Byviken.

Postroddsföreningens ansökan om att bygga en bastuanläggning vid hamnens östra sida bör snarast tillstyrkas och genomföras då denna tillgodoser en länge efterfrågad service. Det finns också ett uttalat behov av att bygga ytterligare båthus i anslutning till befintliga hus på hamnplan.

Landskapsvård

Förutom slyröjning och andra åtgärder bör det göras en försiktig utglesning av de skogspartier som vuxit sig allt närmare hamnområdet. Efter kontakt med markägarna planerar man att genomföra arbetet med hjälp av frivilliga insatser. Den norra delen av Båtskäret och Lillhälla bör bevaras som ett naturligt "parkområde".

Foto T Berglund

Hamnen och hamnserviceanläggning

Den idag befintliga hamnserviceanläggningen med toalett, duschar och tvättstuga är idag otillräcklig och dessutom endast tillgänglig under sommarhalvåret. Behov finns av en åretrunt- anläggning. Detta är speciellt viktigt eftersom vinterturismen väntas öka.

Hamnanläggningen bör byggas ut, framför allt på östra sidan och med eventuellt en ny pir.

Lämpligt markområde i hamnen bör också reserveras för en eventuell framtida etablering av byns affär.

Bostäder/Bebyggelse

Det behövs byggnader i Byviken såsom båthus, sjöbodars, cykelbodars, bodars för hantverk och för fiskhantering. Gruppens uppfattning är att dessa byggnader bör ha de gamla bodarna som förebild och placeras i västra Byviken. Bland andra Postroddsföreningen och Båtmuséet har omedelbara behov av nya båthus.

Byvikengruppen är positiva till byggandet av ett antal välplacerade såväl åretrunt bostäder som fritidshus inom Byvikenområdet.

Bostäder

Foto O Nygren

Fördjupad översiktsplan över hela Holmön

Både den ovan förslagna nybebyggelsen för fastboende och när det gäller nya områden för fritidsboende leder till att en plan bör tas fram som omfattar hela Holmön.

En utveckling av Holmön kräver att fler personer blir åretruntboende på ön. En ökning av antalet åretruntboende begränsas idag av tillgången på bostäder. Bostadsgruppen arbetar därför inriktats mot att identifiera tänkbar tomtmark med målsättningen att fördubbla den bofasta befolkningen från dagens cirka 90 personer till 180 personer år 2010.

Gruppen valde att inte rangordna de lämpliga områdena utan dessa listas från norr till söder.

De olika områdenas ungefärliga placering framgår av figur 1 under Bostadsgruppen rapport i materialet. Man bedömer att de

inom dessa områden finns möjlighet att stycka av 35 – 40 tomter vilka bör täcka behovet.

Det öppna landskapet betyder mycket för hur ön upplevs av de boende och besökare. Man har därför inte lagt några tomter på befintlig brukad mark och nya vägdragnin- gar ska förläggas till idag skogsklädd mark.

Övriga synpunkter

Det finns skäl att ställa vissa krav på hur den nya bebyggelsen utformas så att den harmonierar med övrig bebyggelse i bykärnan.

Marknadsföring

För att få fart på inflyttningen och byggan- det på ön så måste ön marknadsföras! Marknadsföringen att tillgänglig tomtmark för både fast- och fritidsboende bör sam- ordnas för de markägare som är villiga att sälja tomtmark.

Utbildning, kompetensutveckling och kultur

Holmökunskap/Ambassadörer

Ön rymmer betydande källor av kunskap som är svårtillgänglig idag. Den ”dolda” kunskapen om Holmön borde föras vidare och bli en viktig kvalitetsfaktor i den fram- tida turistutvecklingen på ön. Ambassa- dörutbildningen kommer alltså att omfatta kunskapsinhämtning men också konkreta övningar i att marknadsföra Holmön.

IT-utbildning/kurser

Målsättningen är att kunna erbjuda IT-ut- bildning till bofasta och även kortkurser för sommargäster och besökare. Intresse finns från ”pröva på ” kurser till kompe-

tensutbildning för Datakörkort. Behov och efterfrågan gör att hösten 2000 är lämplig start för dessa utbildningar.

Språkutbildning

Efterfrågan på språkutbildning har kommit till uttryck under arbetets gång. Främst för att möta behovet av att kunna kommuni- cera med utländska besökare men också för att öka möjligheterna för företagare och andra intresserade Holmöbor när man ska ta kontakt med människor i andra länder.

Skoglig kompetensutveckling

Målet är att markägare på Holmön ska er- hålla praktiskt användbara kunskaper för att sköta sin skog för att nå olika mål – god ekonomisk avkastning, landskapsvård, na- turvård och viltvård.

Särskild utbildning

Den turismutveckling för Holmön som skissas i utvecklingsplanen har en stark betoning på det som är unikt för ön. Dvs. naturen, traditionerna, den särpräglade kulturen med både jord- och skogsbruk samt fisket. Denna profil medför att utbild- ningsinsatser i samma riktning måste pla- neras som ger stöd åt en sådan önskad ut- veckling. Reservatet som kunskapsresurs ställer också särskilda krav på utbildnings- insatser.

Företagarutbildningar

När nya produkter och tjänster skapas be- höver företagarna utveckla sin kunskap om den nya marknaden – hemma eller i ett större område. Affärsmässighet, lönsamhet och värderingen av nya varor och tjänster är inte nya områden för företagaren men när marknaden förändras krävs också ny kunskap.

Partnerskapet

Vi använde mycket tid till att förankra projektet. Vår strävan var att personligen tala med så många som möjligt både fastboende och fritidsboende. Den grupp som arbetade som informanter bestod av både ”gamla” Holmöbor och ”yngre” nyinflyttade. Detta var säkert en av anledningarna till att ett fyrtiotal personer, företag och föreningar slutligen lämnade intyg på att de ville medverka i projektet.

En svårighet vi snabbt stötte på var att projektet skulle drivas i processform. Det var inte alltid så lätt att övertyga om vikten av att innehållet i projektet skulle arbetas fram gemensamt. ”Flummigt”, eller ”vad ska vi göra?” eller ”jag kan väl inte bidra med något, jag bara lyssnar” är kommentarer som hörts.

Trots detta har samma personer i smågrupper diskuterat med liv och lust! Det är också anmärkningsvärt ofta samma personer som idag säger ”så här vill vi fortsätta att arbeta”, ”vad ska vi göra nu när projektet är klart?”. En annan iakttagelse är kommentarer som ”Dom borde”.... numera ganska frekvent byts ut mot ”Vi borde”!

Femtio timmar var det arbetsmått deltagarna fick förbinda sig att arbeta. Resultatet varierar även här. Totalt har 67 personer deltagit i projektet varav 32 är fastboende. Cirka 50 % av deltagarna har arbetat mindre än 50 timmar, merparten är personer som inte från början förbundit sig att delta i projektet utan av eget intresse kommit med under projektets gång. Övriga deltagare har arbetat allt från de 50 stipulerade timmarna till flera hundra timmar. Vad man med glädje kan konstatera är att projektet har lett till att en stor grupp personer från föreningslivet, företagarna och enskilda lärt känna varandra och hittat former att även i framtiden samarbeta kring olika frågor.

Även om det är svårt att mäta vill vi påstå att självkänslan, tilliten och förtroendet för vår gemensamma kapacitet har ökat hos de allra flesta som deltagit i projektet.

Här nedan listas alla personer som deltagit i projektet

Nils Bertil Andersson

Lena Egnell

Alice Holmgren

Barbro Berglund

Leif Eriksson

Inger Holmgren

Sören Berglund

Anna-Lena Eriksson

Karl August Holmgren

Hjördis Brakander

Maria Fezzé

Gunilla Janzén

Tage Brakander

Birgitta Fritzdotter

Lars Janzén

Bengt Bäckström

Gunnar Furufalk

Erling Jacobsson

Gunnar Bäckström

Aila Grubbström

Kerstin Jacobsson

Lisbeth Bäckström

Börje Grubbström

Patrik Jansson

Lennart Dahlberg

Emmy Grubbström

Sune Jansson

Peter Engberg

Roger Grubbström

Laila Jonsson

Åsa Engman

Birgitta Holmberg

Lennart Jonsson

Gustaf Egnell

Lars Holmberg

Torsten Jonsson

Elvi Karlsson

Helge Karlsson

Nils Åke Karlsson

Marjatta Krisandersson

Gun Kriström

Melker Kriström

Anette Kurkkio

Torbjörn Lindberg

Tarja Lindkvist

Staffan Lindkvist

Irid Lundberg

Tora Lundberg

Olle Nygren

Gina Nilsson

Gusti Nordgren

Sören Olsson

Lars Erik Nordgren

Catrin Rrydbjer

Åke Sandström

Göran Sjöberg

Ann Salomonson

Kenth Stecksén

Peter Tornberg

Elise Tegström

Margot Tjernström

Inger Tranberg

Mats Uppman

Britt Wikander

Sören Viklund

Erika Åberg

Tomas Åhs

Organisation

Så här organiserade vi oss...

Holmöns Utvecklingsforum

Holmöns Utvecklingsforum, HUF, är en sammanslutning av enskilda personer, företagare och föreningar på Holmön. HUF:s uppgift är att, i för byn gemensamma frågor, samordna och leda utvecklingsarbetet på Holmön. HUF ska också fungera som en sammanhållande länk mellan ön och offentliga aktörer på fastlandet. HUF ska också vara en motor i det lokala demokratiutvecklingsarbetet och stödja och stimulera nytt företagande och nya bosättningar på ön. Projekt "Framtidsfolket på Holmön" med den utvecklingsplan som tagit fram är ett exempel på praktisk tillämpning av Umeå kommuns Översiktsplan på den lokala nivån.

Projekt "Framtidsfolket på Holmön"

Målsättningen har varit att projektet ska vara öppet för alla. Deltagarna har kunnat medverka kontinuerligt eller vid enstaka tillfällen. Allt med tanke på att man ska kunna känna sig för och inte behöva binda upp sig för ett långt projekt.

Grundstommen i partnerskapet skapades av informatörgruppen som personligen bearbetade merparten av de fast boende på Holmön. Som "gräddes på moset" visade det sig att det fanns ett stort intresse även från fritidsboende att få engagera sig och medverka i projektet. Det innebar att när projektet startade hade tillräckligt många personer lämnat intyg om medverkande och vi visste att finansieringen i form av ideell tid redan var uppnådd. Det har också inneburit ett tillskott på kompetens, utöver den stora kompetens som redan finns på byn, som lyft både projektet och oss som enskilda personer. I stort sett alla företagare på Holmön har deltagit aktivt i projektet, tillsammans med föreningslivet.

Genomförandefasen

Projektet startade med ett upptaktsmöte där alla idéer togs fram via arbete i Framtidsverkstad. Alla idéer samlades i grupper som till slut bildade 7 arbetsområden. Deltagarna fick skriva upp sig för de områdesgrupper de vill ingå i och utsåg sedan processledare till respektive områdesgrupp.

Områdesgrupperna har därefter arbetat självständigt (för att inte störa och styra processen). Resultatet av områdesgruppernas arbete har behandlats, reviderats och beslutats på öppna forummöten och vid processledningsmöten.

Projektledningen har aktivt deltagit i alla grupperna.

Information om projektet

Olle Nygren har under projektets gång producerat en webportal (<http://www.holmon.com>) där projektet finns redovisat. Hela projektet finns redovisat och materialet är tillgängligt för alla intresserade.

Destination Holmön – nyhetsbrev – distribuerades i februari månad till partnerskapet och även till allmänheten.

Lisbeth Bäckström, projektledaren har varje torsdag rapporterat om projektet i Radio Umeå.

Under april genomförs ett antal pressmöten för att informera om Utvecklingsplanens innehåll och hur vi tänker gå vidare för att förverkliga den.

Internationellt Landsbygdsforum – en europeisk databas. Planen kommer att presenteras i denna databas och vi kommer att erbjuda oss att medverka i olika europeiska sammanhang och i erfarenhetsutbyte mellan andra lokala grupper.

Planen kommer att presenteras för olika offentliga aktörer.

Folkrörelserådet ”Hela Sverige ska leva” får ta del av planen och även här erbjuder vi oss att medverka vid seminarier och konferenser om lokal demokratiutveckling och metodutveckling.

Arbetsmetoderna

Foto: L Egnell

Lyssna, reflektera och ställ frågor har varit processledarnas viktigaste uppgift. En viktig målsättning har varit att få alla deltagare att känna sig bekväma i gruppen och våga komma med synpunkter och förslag.

Alla har fått tala till punkt utan invändningar från gruppen. Här har projektledaren och processledarna haft en av sina viktigaste uppgifter. Endast den som leder mötet har rättighet att gå in och avbryta. Vi har ständigt påmint om vikten av att fokusera på den som talar. Att viska med ”grannen”, tala i telefon eller lämna gruppen har inte tillåtits. Det handlar om respekt för den enskilda individen –alla är värda att lyssnas till. Men man ska givetvis inte instämma i förslag och synpunkter man ogillar. Sådana förslag faller till ”golvet” utan kommentar.

Sittningarna vid mötena har i de flesta fall kunnat genomföras i ring. Vid de tillfällen då gruppen varit för stor för att tillåta ”ringsittning” har vi också kunnat konstatera att stämningen i gruppen automatiskt blivit mera avvaktande.

Alla beslut har kunnat fattas i konsensus, tack vare att alla fått möjlighet att framföra sina synpunkter. Det innebär naturligtvis inte att alla tycker lika i samtliga frågor men vi har kommit till beslut som vi alla kan acceptera.

Processledarna har fått genomgå tester i konflikthantering, självbedömning och personlig profil under projektledarens ledning. Två möten har genomförts och då har också processledaren fått ta upp eventuella problem och iakttagelser som uppmärksammats i områdesgrupperna. Eftersom processledarna ingått i projektledningen har dessa fått goda kunskaper i hur man bedriver EU finansierade projekt och kan nu gå vidare som projektledare i andra projekt.

Projektet har videodokumenterats av Lars Holmberg och kommer att användas som en del av dokumentationen men kommer också att användas i vidareutveckling av processledarskapet.

Holmön har också under projektets gång fått sin egen domän: www.holmon.com. Under denna domän finns hela projektet presenterat men också aktuella aktiviteter framåt tiden. Vår webmaster heter Olle Nygren och han är garanten för att allt, stort som smått, presenteras på webben.

Så här går vi vidare...

Dialogen fortsätter

När planen är distribuerad till bybor och intresserade fritidsboende kommer nya frågor och synpunkter upp i dagen. Vi kommer därför att på olika sätt stimulera till möten för att diskutera innehållet och resultatet. Utvecklingsplanen "Vi formar framtiden på Holmön" ska vara ett arbetsdokument som kan fyllas på och revideras kontinuerligt. Vi vill dessutom föra en dialog med Umeå kommun, Länsstyrelsen och Landstinget och vara en pålitlig och kunnig samarbetspart i olika utvecklingsfrågor som rör Holmön. Vi vill också fortsätta att bygga ut nätverket med andra lokala grupper.

Planen omsätts i konkreta projekt

Många av de förslag som finns i utvecklingsplanen måste omsättas i projekt med EU medel som medfinansiering för att kunna genomföras. Nuvarande programperiod löper ut 2006 och därför kommer arbetet med att finna projektägare och medfinansiärer starta omedelbart. Målsättningen är att ha projektansökningar klara redan till första ansökningsomgången i höst.

Interreg III kommer inte att kunna börja arbeta förrän senhösten 2000 eller i början av 2001. Detta program får förmodligen stor betydelse i samband med projekt inom kompetensutveckling, utbildning och marknadsföring. Täta kontakter hålls med Kvarkenrådet för att så mycket som möjligt av förberedelsearbetet ska kunna ske i god tid samtidigt som vi försäkrar oss om att vi inte "dubbelarbetar".

Vill Du veta mera.....

Vi ställer gärna upp på möten och konferenser både i Sverige och i övriga Europa för att bidra med våra erfarenheter och få ta del av andras. Vi är också intresserade av att finna partners för transnationella projekt inom områdena lokal utveckling, metodutveckling, miljö, natur och kultur, IT, näringslivsutveckling samt turism.

Vårt program kan beställas på svenska i sin helhet eller på engelska i sammanfattning.

Välkomna till vår hemsida: <http://www.holmon.se>.

Holmöns Utvecklingsforum

Box 47

S-918 03 Holmön

Telefon/fax +46 90 – 550 84

E-mail: lmb.backstrom@holmon.com

olle.nygren@holmon.com